

NIEUWSBRIEF

Nummer 24, augustus 2017

Inhoud nieuwsbrief

- Nieuws: ecstasyrapporten en 4-FA-verbod dankzij MDI gegevens en meer
- Update drugsmarkten
- Casuïstiek
- MDI symposium
- Wetenschappelijke publicaties

Nieuws

Ecstasy rapporten

Hoewel ecstasy een populaire drug is, kunnen de effecten onvoorspelbaar zijn. Het aantal ernstige gezondheidsincidenten na ecstasygebruik nam de laatste jaren toe. Er zijn onlangs [drie rapporten](#) verschenen over de factoren die hierbij een rol spelen. Bij het tot stand komen van deze rapporten zijn de gegevens die door u als MDI netwerk zijn verzameld onmisbaar geweest. De rapporten zijn door staatssecretaris Van Rijn, die ook de opdrachtgever was, gelezen en zullen ook aan de tweede Kamer worden voorgelegd. Het belang van jullie bijdragen is groot!

- **Factsheet en rapport over ernstige ecstasyintoxicaties**

Er wordt in [dit rapport](#) en deze [Factsheet](#) onder andere geconcludeerd dat acute gezondheidsproblemen na gebruik van ecstasy geen zeldzaamheid zijn. De variatie in acute problemen is groot, zoals hypertensie, tachycardie, hyperthermie, bewustzijnsvermindering, angst, verwardheid, epileptische insulsten of hyponatriemie. Deze gevolgen kunnen onvoorspelbaar en (levens)bedreigend zijn.

- **Rapport ecstasygebruik en acute medische hulp**

In [dit verkennende onderzoek](#) zijn ecstasygebruikers geïnterviewd om een beter beeld te krijgen van factoren die een rol kunnen spelen bij acute incidenten, zoals omstandigheden rond het gebruik. Hierbij werd een vergelijking gemaakt tussen gebruikers die medische hulp hadden gezocht vanwege een acuut gezondheidsprobleem en gebruikers die geen medische hulp hadden gezocht. Ook dit onderzoek concludeert dat het lastig te voorspellen blijft wie acute gezondheidsproblemen zal ontwikkelen. Opvallend was verder dat het merendeel van de gebruikers die geen medische hulp hadden gezocht, vaak ook ooit acute klachten hebben gehad na ecstasygebruik, zoals geheugenverlies, hartkloppingen of angst.

- **Rapport ecstasy-gerelateerde sterfgevallen**

[Dit dossieronderzoek](#) is gedaan in samenwerking met het Nederlands Forensisch Instituut (NFI). Ook hier is de onvoorspelbaarheid van ecstasy de belangrijkste conclusie: de meeste personen die overleden na gebruik van ecstasy hadden geen onderliggend lijden en de concentratie MDMA in het bloed waarbij patiënten overleden, vertoonde grote variatie. Sommige patiënten waren al overleden bij een MDMA-concentratie die veel *lager* was dan tijdens verkeerscontroles werd gevonden bij (levende) bestuurders van voertuigen.

Verbod op 4-FA

Het middel 4-FA staat sinds 25 mei op de Opiumlijst. Productie, handel en verkoop van het middel zijn nu illegaal. Dit verbod is ingesteld op advies van de Coördinatiecommissie Assessment en Monitoring nieuwe drugs (CAM). Aanleiding om het CAM om advies te vragen waren de signalen uit het MDI-netwerk van een zorgwekkende toename van incidenten bij 4-FA-gebruikers, en de aanvankelijk milde verschijnselen waarmee patiënten zich presenteerden, die echter onverwachts snel kunnen omslaan. Ook dit voorbeeld benadrukt het belang van jullie input. Naast 4-FA staan sinds 25 mei ook de middelen alfa-PVP ('Flakka') en acetylfentanyl op lijst I en fenazepam staat op lijst II.

Drugstesten en aanpassingen in de wet

Vanaf 1 juli kunnen speekseltesten worden ingezet om te controleren op drugsgebruik in het verkeer. Hiermee kunnen amfetamineachtige stoffen, cocaïne, opiaten, cannabis en GHB-achtige stoffen binnen een paar minuten worden herkend. Lees hierover meer in dit [nieuwsbericht](#). Daarnaast test de politie sinds 1 juli naast alcohol ook op drugs bij verdachten van geweld. Meer over deze wet is te lezen in dit [nieuwsbericht](#) van de Rijksoverheid.

Cannabisregulering

Er is een [rapport](#) verschenen over cannabislegalisering en -regulering in de Verenigde Staten, waarin verschillende reguleringsmodellen worden beschreven en de effecten daarvan op de volksgezondheid. Cannabis lijkt daar een 'gewoon consumentenproduct' geworden, voor de teelt en verkoop kunnen licenties worden aangevraagd. Er zijn nog geen harde conclusies te trekken over de gezondheidseffecten van de invoering van het recreatief cannabisbeleid in de VS. Het valt echter te verwachten dat legalisering gepaard gaat met normalisering en een toename van (probleem)gebruik.

European Drug Report

Het [Europees Drugsrapport](#) 2017 is verschenen. Het EMCDDA signaleert hierin een toename in het aanbod nieuwe psychoactieve stoffen, in de beschikbaarheid van cocaïne en een toename in het aantal drugsoverdoseringen. Daarnaast is een van de conclusies dat er steeds vaker zeer sterk werkzame synthetische opioïden verschijnen op de Europese drugsmarkt, zoals fentanyl, met grote gezondheidsrisico's. In Nederland blijkt het gebruik van stimulerende middelen, met name ecstasy, hoog in vergelijking met andere landen.

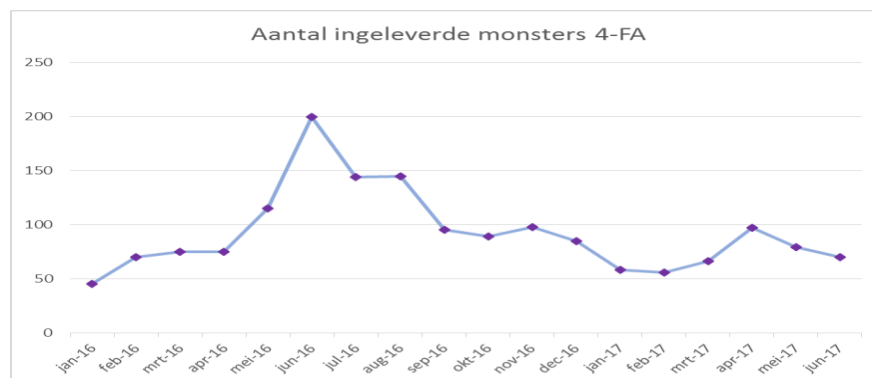
Middelengebruik bij scholieren

In een nieuwe [Factsheet](#) over veranderingen in middelengebruik onder Nederlandse scholieren wordt geconcludeerd dat het gebruik van tabak, alcohol en cannabis onder leerlingen is gedaald, maar dat deze afname verschilt tussen schoolniveaus. Zo is roken sterker gedaald onder leerlingen van het VMBO en is alcoholgebruik sterker gedaald onder leerlingen van het VWO.

Update drugsmarkten

4-FA

Vorig jaar zomer was er een enorme piek in het aantal 4-FA samples dat ter analyse werd aangeboden bij het DIMS. Na een waarschuwing aan 4-FA-gebruikers in september 2016, gevolgd door de aankondiging van een verbod op 4-FA, nam het aantal aangeleverde 4-FA samples bij het DIMS af. Hoewel het lijkt dat de populariteit van 4-FA iets is afgenomen, blijft het middel een duidelijke plek innemen op de recreatieve drugsmarkt.

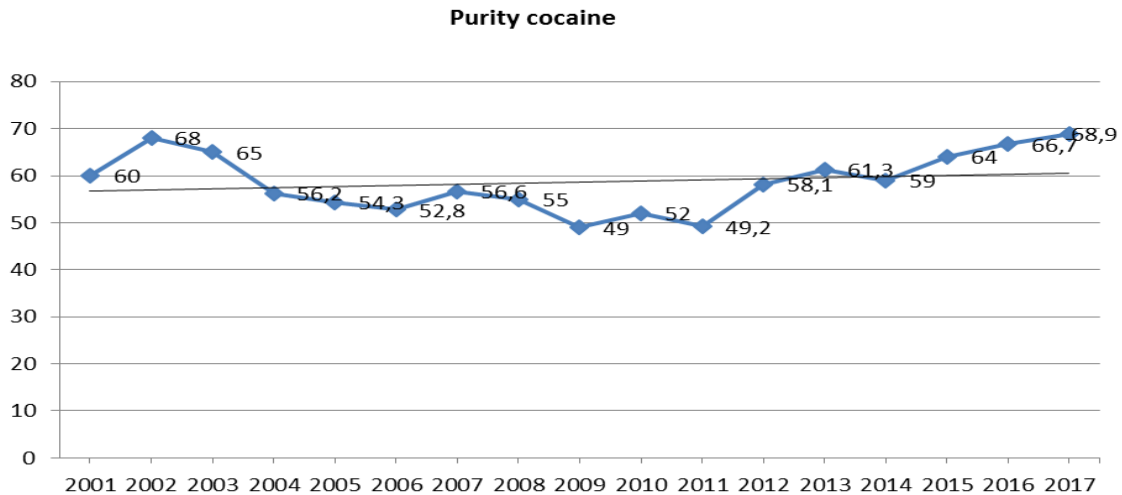
Figuur 1. Aantal ingeleverde 4-FA samples per maand.

Ecstasy

De gemiddelde dosering MDMA in tabletten verkocht als ecstasy blijft nog steeds stijgen en ligt nu op een recordhoogte van gemiddeld 164 mg MDMA per tablet. Ook als we per categorie bekijken, zien we een zorgwekkende toename van het aantal zéér hooggedoseerde tabletten die méér dan 210 mg MDMA bevatten. Begin dit jaar nam deze categorie nog 2% van de aangeleverde tabletten in beslag en in juli was dit maar liefst 8%.

Cocaïne

Het gemiddelde gehalte cocaïne in cocaïnepoeders blijft stijgen en ligt nu rond de 70%. Enkele jaren geleden was dit nog ongeveer 60%. De mediane prijs voor één gram is al jaren €50,-. Het aandeel cocaïne samples dat met levamisol versneden is, lijkt na een jarenlange stijging af te nemen. Vorig jaar was 50-60% van de cocaïne samples nog met dit middel versneden, terwijl dit momenteel ongeveer 40% is.

Figuur 2. Zuiverheid cocaïne; 2017 tot en met juni.

Synthetische opiaten

Sinds enkele jaren zorgen synthetische opiaten in de VS en Canada voor een toename van dodelijke ongevallen. Deze opiaten, zoals fentanyl, zijn vaak vele malen sterker dan heroïne en morfine. Sommige van deze opiaten zijn al werkzaam en riskant bij doseringen van microgrammen. In Europa worden deze opiaten nu ook steeds vaker aangetroffen; niet alleen meer in voormalig Oostblok landen, maar ook in België, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk. De opiaten worden gebruikt om heroïne mee te versnijden, maar er zijn ook gebruikers die op zoek zijn naar deze synthetische opiaten zelf.

In Nederland is fentanyl zelden gemeld bij de MDI en heel sporadisch aangeleverd bij het DIMS. Er zijn dus geen signalen dat het als recreatieve drug wordt gebruikt. Toch is het goed om alert te zijn. Fentanyl kan ademhalingsdepressie veroorzaken. Naloxon is een effectief antidotum, waarvan herhaalde injecties noodzakelijk kunnen zijn vanwege de verhoogde sterkte van de synthetische opioïden.

Casuïstiek

Casus 1: Excited Delirium Syndrome

Tijdens een dancefestival wordt een man van midden twintig naar de EHBO post gebracht door de beveiliging. Er is geen contact met hem te krijgen, hij is erg onrustig. Metingen zijn moeilijk uit te voeren. Hij heeft een snelle ademhaling en veel spanning op zijn kaken. Hij ziet grauw, voelt erg warm aan en transpireert. Het is onduidelijk wat hij precies heeft gebruikt; volgens een vage bekende waarschijnlijk cocaïne en amfetamine.

Behandeling en beloop

De patiënt wordt op de EHBO post nog onrustiger en agressief. Hij gooit zichzelf tegen de EHBO tent aan en slaat met zijn hoofd tegen de tafel en de grond. Hij lijkt zijn neus gebroken te hebben. De diagnose Excited Delirium Syndrome wordt gesteld. Vervolgens wordt hij gesedeerd. Hij wordt pas rustiger na 15 mg midazolam. Met de ambulance wordt hij naar de SEH van het ziekenhuis vervoerd, waar hij een hersenscan en ECG krijgt en wordt opgenomen op de intensive care. Uit heteroanamnese blijkt dat hij afhankelijk is van benzodiazepines.

Airway: vrij met mayo

Breathing: rustige ademhaling; saturatie: 99%

Circulation: sinustachycardie 110/min, later airtime brady-tachy syndroom met PVC's; RR 130/72; ECG ST depressie II, III en aVF.

Disability: unresponsive. Glucose 5,4

Exposure: temperatuur 37,7; diverse schaafwonden, neus lijkt gebroken.

Casus 2: Amnesie na polymiddelengebruik

Een man van begin twintig wordt bewusteloos naar de EHBO post op een festival gedragen. Zijn vrienden vertellen dat hij veel heeft gebruikt: cocaïne, 4-FA, GHB en alcohol. De man reageert alleen op pijnprikkels.

Behandeling en beloop

De luchtweg wordt vrijgehouden met een nasale mayotube. Na een uur op de EHBO post wordt de man iets alerter. Hij reageert op aanspreken, maar er is niet met hem te communiceren. Er is sprake van amnesie: hij zegt telkens 'ik weet het niet' en kan niet aangeven wat er is gebeurd of wat hij heeft gebruikt. Hij zakt soms weer weg, maar is wel wekbaar. De communicatie blijft verstoord, hij herhaalt de zin 'ik weet het niet'. Hij loopt zelfstandig mee naar de ambulance, waarmee hij naar de spoedeisende hulp van het ziekenhuis wordt vervoerd.

A: Bedreigd, kaakklem. Accepteert nasale mayo

B: rustige ademhaling; 10x/min, Spo2 93%, thorax beide zijden inkomend vesiculair ademgeruis

C: Pols 80/min, RR 130/70

D: Unresponsive. EMV 2-2-3. Glucose 4,9. Pupillen pearl (klein).

E: normotherm

MDI symposium

Het volgende MDI symposium vindt plaats op vrijdagmiddag 15 december 2017. De deelnemers van het MDI-netwerk zijn van harte uitgenodigd! Suggesties voor onderwerpen en presentaties zijn welkom en te mailen naar NRuiter@trimbos.nl.

Wetenschappelijke publicaties

Nabben, T., Luijk, S. J., Benschop, A., Korf, D. J. (2017). **Antenne 2016. Trends in alcohol, tabak en drugs bij jonge Amsterdammers.** Amsterdam: Rozenberg Publishers.

Antenne is het jaarlijkse onderzoek van het Bongor Instituut (UvA) en Jellinek Preventie naar middelengebruik onder jonge Amsterdammers. In dit onderzoek is onder andere te lezen dat drugsgebruik afhankelijk is van netwerk, moment en setting. Daarnaast blijkt uit een survey dat één op de vijf Amsterdamse MBO-studenten ooit ecstasy heeft gebruikt. Ruim een kwart heeft ervaring met lachgas. Naast energydrinks zijn tabak, alcohol en cannabis populair.

Montgomery C., Fisk, J. E., & Roberts, C. A. (2017). **Updating of working memory in ecstasy polydrug users: findings from fNIRS.** *Human Psychopharmacology: Clinical and Experimental*, 32, 1-12.

In dit onderzoek werd gekeken of ecstasy-gebruikers meer cognitieve tekorten hadden vergeleken met niet-gebruikers. Specifiek werd gekeken naar het werkgeheugen met computertaken en *neuroimaging* technieken. Er was geen verschil te zien qua prestatie op de computertaken, maar ecstasygebruikers leken meer veranderingen in hersenactiviteit te laten zien tijdens de taken. Mogelijk kostte het hen meer cognitieve inspanning om tot dezelfde prestatie te komen.

Brunt, T. M. et al. (2017). **Online test purchased new psychoactive substances in 5 different European countries: A snapshot study of chemical composition and price.** *International Journal of Drug Policy*, 44, 105-114.

Een van de conclusies van dit artikel is dat de zuiverheid en prijs van nieuwe psychoactieve stoffen verschillen tussen webshops en landen. Daarnaast bleken de stoffen soms een ander middel te bevatten dan werd gezegd op de webshops ('mislabelling'), wat tot onvoorspelbare effecten en risico's kan leiden.

Boersma M. N. et al. (2017). **Intoxicatie met nieuwe psychoactieve stoffen. Drug onbekend, maar complicaties wel behandelbaar.** *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde*, 161, D1356.

In dit artikel worden de klachten, het beloop en de behandeling van twee patiënten op de SEH beschreven die naar eigen zeggen 2C-B hadden gebruikt, en vervolgens worden de opvang, complicaties en behandeling beschreven van een patiënt met een NPS-intoxicatie. Behandeling vindt plaats op basis van het klinisch beeld.

Knippels, M. C. J., Essers, I. M. M., Magdelijns, F. J. H., & van Twist, D. J. L. (2017). **'Ecstasy-light'-not as light as its name suggests: toxic effects of 4-fluoroamphetamine.** *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde*, 161, D1356.

In dit artikel worden drie casus-beschrijvingen gedaan van patiënten die zich op de SEH meldden na 4-FA gebruik. Klinisch beeld hierbij bestaat o.a. uit insult, verwardheid, tachycardie, hypertensie en hyperthermie. Goede voorlichting aan gebruikers en adequate herkenning en behandeling van intoxicaties zijn nodig om risico's op complicaties te beperken.

Heeft u interessante casussen, informatie of artikelen die te maken hebben met drugs of het herkennen of behandelen van drugsincidenten? Als u deze naar ons stuurt, verspreiden wij de informatie in het netwerk.